

Dylid ail-enwi 'Wales', gan ddefnyddio ei henw gwreiddiol, sef Cymru

Y Pwyllgor Deisebau | 06 Chwefror 2023
Petitions Committee | 06 February 2023

Cyfeirnod: SR23/4917/2

Rhif y ddeiseb: P-06-1316

Teitl y ddeiseb: Dylid ail-enwi 'Wales', gan ddefnyddio ei henw gwreiddiol, sef Cymru.

Geiriad y ddeiseb: Enw a gafodd ei arosod ar Gymru yw 'Wales'. Cymru oedd yr enw gwreiddiol.

1. Cefndir

Wales yw'r enw sy'n dal i'w gydnabod yn rhyngwladol ar y genedl, yn hytrach na Chymru, er gwaethaf y statws cyfartal a roddir i'r ddwy iaith gan Lywodraeth Cymru.

Rhoddodd [Deddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru \(Ieithoedd Swyddogol\) 2012](#) statws i'r Gymraeg a'r Saesneg fel ieithoedd swyddogol y Cynulliad Cenedlaethol ar y pryd. Trwy [Ddeddf Senedd ac Etholiadau \(Cymru\) 2020](#), ailenydd y Cynulliad Cenedlaethol yn Senedd Cymru. Tra bod gan 'Senedd Cymru' a 'Welsh Parliament' statws cyfartal mewn deddfwriaeth, y term 'Senedd', bellach, yw'r enw cyffredin a ddefnyddir mewn cyd-destunau Gymraeg a Saesneg.

Bu sawl achos yn ddiweddar o leoedd a sefydliadau yng Nghymru yn dewis defnyddio eu teitl Cymraeg yn unig, gan gyfeirio at hyn yn aml fel rhan allweddol o'u hunaniaeth. Er gwaethaf hyn, ar hyn o bryd nid oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw gynlluniau i newid teitl swyddogol y genedl, gan ddangos yn ei hymateb i'r ddeiseb hon ei bwriad i barhau i ddefnyddio Cymru a Wales.

1.1. Enghreifftiau o enwau Cymraeg yn unig yn cael eu defnyddio

Mae rhai sefydliadau a chynghorau wedi mabwysiadu polisiâu diwygiedig o ran y Gymraeg ar gyfer eu henwau a'u brandio. Mabwysiadodd Cyngor Gwynedd, a adnabyddid gynt wrth ei enw Saesneg Gwynedd Council, [bolisi iaith Gymraeg diwygiedig](#) yn 2022. Dywed y polisi newydd fod "hunaniaeth gorfforaethol y Cyngor yn adlewyrchu ei ymrwymiad a'r flaenoriaeth a roddir i'r Gymraeg".

Yn 2022, [Pleidleisiodd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri](#) i ddefnyddio yr Wyddfa ac Eryri, yn hytrach na'r termau Saesneg Snowdon and Snowdonia.

1.2. Tîm pêl-droed cenedlaethol

Cymru, yn hytrach na Wales, a ddefnyddir gan Gymdeithas Bêl-droed Cymru (FAW) yn ei chyfathrebiadau mewnol ac allanol a chan staff i gyfeirio at dimau pêl-droed cenedlaethol y dynion a'r menywod.

Adroddwyd bod Cymdeithas Bêl-droed Cymru yn bwriadu newid yr enw yn swyddogol yn y dyfodol agos. [Mae Noel Mooney](#), prif weithredwr Cymdeithas

Bêl-droed Cymru, wedi dweud mai newid enw yw'r cyfeiriad strategol, ond does dim penderfyniadau pendant arno.

1.3. Enghreifftiau rhyngwladol

Bu llawer o enghreifftiau rhyngwladol o genhedloedd yn newid eu teitl swyddogol. Yn 2022, anfonodd Llywodraeth Twrci lythyr i'r Cenhedloedd Unedig yn gofyn yn ffurfiol i'r wlad gael ei chyfeirio ati fel Türkiye, sef sillafiad ac ynganiad Twrcaid Twrci. Gweriniaeth Türkiye, bellach, yw enw swyddogol y wlad, ac maehi wedi'i rhestru fel Türkiye ar y Rhestr o Aelod-wladwriaethau'r Cenhedloedd Unedig.

Yn 2016, newidiodd Llywodraeth Tsiec enw'r wlad yn swyddogol i Czechia. Erys y teitl hir mewn rhai cyd-destunau, gyda'r enw byr yn cael ei gymharu ag un Ffrainc (a elwir yn swyddogol yn Weriniaeth Ffrainc).

Newidiodd cenedl yr ynys a elwid gynt yn Cape Verde ei henw i Cabo Verde yn 2013. Roedd Cape Verde yn fersiwn Seisnigaidd o'r enw Portiwgaleg gwreiddiol.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Ymatebodd Llywodraeth Cymru i'r ddeiseb hon ar 13 Ionawr 2023.

Croesawodd Gweinidog y Gymraeg ac Addysg, Jeremy Miles, yr achosion diweddar o sefydliadau ac awdurdodau yn dewis defnyddio enwau Cymraeg fel eu teitl swyddogol. Dywedodd y Gweinidog fod enghreifftiau fel Cyngor Gwynedd a'r Wyddfa yn cael eu defnyddio'n swyddogol yn lle'r termau Saesneg yn dangos bod yna awydd cryf mewn rhai cyd-destunau i osod y Gymraeg wrth galon bywyd cyhoeddus, yn enwedig mewn ardaloedd lle mae cyfran uwch o siaradwyr Cymraeg.

Aeth y Gweinidog ymlaen i ddweud ei bod yn fwriad gan Lywodraeth Cymru i barhau i ddefnyddio Cymru a Wales i gyfeirio at y genedl.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Cafodd deiseb yn 2019 yn galw ar y Cynulliad ar y pryd i gael ei hadnabod yn swyddogol fel 'Senedd' (yn hytrach na theitl dwyieithog) 1,033 o lofnodion. Ystyriodd y Pwyllgor Deisebau y cynigion, ond fe'u gwrthodwyd ar y sail bod y mater yn cael ei ystyried yn ystod taith Bil Senedd ac Etholiadau (Cymru).

Yn ystod yr ymgynghoriad ar y Bil, roedd 53% o'r ymatebwyr o'r farn y byddai enw uniaith yn cynnwys 'Senedd' yn disgrifio rôl a chyfrifoldebau Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn gadarnhaol, tra bod 73% yn ffafrio 'Senedd Cymru'.

I ddechrau, cynigiodd y Bil 'Senedd' fel teitl swyddogol uniaith. Fodd bynnag, pasiwyd gwelliant gan y Prif Weinidog ar y pryd, Carwyn Jones, o 43 i 13 a roddodd yr enw dwyieithog sydd arni heddiw i'r Senedd.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

